

KOVÁCS ISTVÁN

„Mindvégig veletek...”

A tavasszal sürgős kerti munkák idején
 az ember nem hallgat rádiót.
 Amikor 2010. április 10-én lányom felhívott,
 s megrendült hangon kérdezte:
 „hallottam-e a hírt...”,
 anélkül, hogy befejezte volna a mondatot,
 pengeélesen hasított belém,
 hogy az csakis
 a katyni megemlékezésre tartó
 lengyel küldöttségről szólhat.
 A tragédia helyszínéről mit sem tudva,
 eszembe jutott Gibraltár,
 az emigráns lengyel kormány első miniszterelnöke,
 akinek – a háború pokoli saktáblájáról –
 azért kellett eltűnnie,
 mert jelenlétében Katyínról
 nem hazudozhattak szemérmetlenül
 a világpolitika döntéshozói.
 Az ő nevével is kiegészíthető
 a szmolenszki tragédia lajstroma,
 Cyprian Norwid kilencvenhat sorból álló
 gyászrapródiája...

Kilencvenhat név.
 Ne lobbanjanak el,
 mint a Hamu és gyémánt
 kiátkozott hőseire emlékező
 pálinkáspohár-kandeláberek.
 Legyenek ércbe vésve,
 hogy ne csak a messzeségbe révedve
 soroljuk őket
 a megemlékezések idővel
 mind ritkább pillanataiban.

Andrzejét,
 akit személyesen ismertem...
 Néhány évvel azelőtt én továbbítottam neki
 a párkányi magyarok segítségkérését,
 akik szobrot akartak állítani Sobieski Jánosnak.
 Kevés szóból is értett.
 Képviselhettem őt a lengyel király
 emlékművének leleplezésén.

A szobor talapzatára azóta felkerült
 Andrzej márványtáblája.
 A történelmi idő csapdájában
 így lett ő is a párkányi csata hőse.

Az emigráns lengyel kormány
 utolsó köztársasági elnökét
 a krakkói Zbigniew Herbert Gimnázium
 névadó ünnepségén ismertem meg.
 Évekkel később
 tekintetét magamon érezve
 fordítottam magyarra levelét,
 amelyet a Budapestről Balatonboglárra száműzött
 Teleki-szobor avatóünnepségére írt 2004 tavaszán.
 Benne a barátság
 zsarnoksággal szemben dacoló magyar hőseiről
 Mickiewicz szavaival emlékezett meg:
 „Ha elfeledem őket, Te, Isten a mennyben,
 Felejts el engemet.”
 A költő intelme
 szmolenszki halottaink emléke iránt
 is kötelez bennünket.

Barátságunk törvényesített napja
 első díszvacsoráján
 nyílt lehetőségem a lengyel köztársasági
 elnöknek és feleségének átadni
 a címében beszédes könyvet:
 „Mindvégig veletek voltunk”
 Lengyelek a magyar szabadságharcban.

„Mindvégig veletek voltunk...”:
 a lengyel légió parancsnoka
 búcsúzott e szavakkal a magyar nemzetől
 1849 augusztusában.
 A kimondott szó
 mint teremtő erő
 része a világmindenségnek,
 ahol a múltat, a jelent, a jövőt
 eggyé szegecselik a csillagok.
 Fényükben visszhangozhat
 az időtlen bizonyosság:
 „Mindvégig veletek...”

Kovács István és Zsille Gábor versét abból az alkalomból közöljük, hogy április 6-án Budapesten felavatták a *Memento Szmolenszkért* elnevezésű köztéri emlékművet.